

Sygn. akt VII U 618/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2014r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2014r. w Warszawie

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

z udziałem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 31 stycznia 2014r., znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 30 lipca 2013 roku;
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz M. K. kwotę 60,00 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

M. K. w dniu 28 lutego 2014r. złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

II Oddział w W., odwołanie od decyzji z dnia 31 stycznia 2014r., nr (...), stwierdzającej, że jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 30 lipca 2013r. i wniosła zmianę zaskarżonej decyzji.

W uzasadnieniu odwołania odwołująca podniosła, że zaskarżona decyzja zawiera błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę decyzji oraz mające istotny wpływ na jej treść polecające na bezpodstawnym przyjęciu, iż:

- przedstawione w zaskarżonej decyzji okoliczności wskazują, że prawdziwym zamiarem stron stosunku pracy nie było rzeczywiste świadczenie pracy, a umowa o pracę była czynnością pozorną, mającą na celu obejście przepisów prawa i uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby;

- M. K. nie świadczyła faktycznie pracy na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.;

- pensja w wysokości 6.500 zł na stanowisku doświadczonego i posiadającego bardzo duże kontakty w danej branży dyrektora handlowego w W. jest rażąco wysokim wynagrodzeniem.

Jednocześnie M. K. zarzuciła Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych naruszenie art. 7 k.p.a. przewidującego, że „organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy”, art. 77 k.p.a. wskazującego, że „w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli”, a ponadto naruszenie art. 67 Konstytucji RP, poprzez pozbawienie pracownika zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę.

Dodatkowo odwołująca wskazała, że w toku postępowania zostały przedstawione wymagane dokumenty potwierdzające faktyczne wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy, a żaden z elementów stanu faktycznego nie wypełnia wadliwości czynności prawnej jaką jest pozorność (odwołanie z dnia 28 lutego 2014r., k. 2-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że umowa zawarta pomiędzy odwołującą a (...) sp. z o.o. nie została zawarta w celu faktycznego świadczenia pracy, a miała na celu jedynie uzyskanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Zarówno odwołująca, jak i zainteresowana już w momencie zawarcia umowy o pracę miały świadomość, że M. K. nie będzie świadczyła pracy. Organ rentowy nadmienił także, że płatnik zgłosić ubezpieczoną do ubezpieczeń społecznych z dniem 30 lipca 2013r. dopiero w dniu 7 października 2013r., tj. w dniu powstania niezdolności do pracy, natomiast zgodnie z art. 36 ust. 2 i 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych powinno nastąpić w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia. Natomiast faktura, która miała świadczyć o wykonywaniu przez odwołującą pracy, była wystawiona w okresie, gdy odwołująca była niezdolna do pracy i gdy takiej pracy nie mogła wykonywać.

Jednocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że (...) sp. z o.o. jest spółką, która powstała kilka dni przed rzekomym zatrudnieniem odwołującej i mającą kapitał zakładowy w wysokości 5.000 zł, nie jest zatem możliwe zatrudnienie przez nią odwołującej, w szczególności z tak wysokim wynagrodzeniem. Dodatkowo, w trakcie zwolnienia odwołującej pracodawca nie zatrudnił żadnej osoby, która miałaby zastępować odwołującą, co świadczy o tym, iż brak było zapotrzebowania pracodawcy na pracę, którą miałaby świadczyć odwołująca. Mając na uwadze powyższe, organ rentowy uznał, że oświadczenie woli złożone zostało przez strony dla pozorów, celem osiągnięcia korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników systemu (odpowiedź na odwołanie z dnia 25 marca 2014r., k. 8-10 a.s.).

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przyłączyła się do stanowiska odwołującej (protokół rozprawy z dnia 10 września 2014r., k. 72 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. w dniu 3 marca 2003r. ukończyła studia zawodowe na kierunku/specjalności (...) w Wyższej Szkole (...) w S. (dyplom ukończenia szkoły wyższej, a.r.).

W dniu 17 marca 2008r. odwołująca rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej pod nazwą (...) M. K., zajmującej się m.in. sprzedażą hurtową komputerów, urządzeń peryferyjnych i oprogramowania, jak i sezonową sprzedażą artykułów dekoracyjnych (walentynkowych, bożonarodzeniowych, wielkanocnych) (zaświadczenie z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, k. 6 a.s.). W związku z tym współpracowała przez wiele lat z PHU (...) posiadającym sieć sklepów w województwie (...), (...), (...) oraz (...) oraz nawiązała szereg kontaktów z innymi klientami – m.in. hurtowaniami z S., C., R., Ł. oraz z pojedynczymi sklepami lub powiązanych w niewielkie sieci. Dochody z tej działalności nie miały charakteru stałego z uwagi na sezonowość w sprzedaży artykułów, które

oferowała M. K.. Kształtowały się one na średniomiesięcznym poziomie 6.500 zł (zeznania świadka R. I., k. 171-172 a.s., zeznania J. K., k. 176-178 a.s., zeznania M. K., k. 173-176 a.s.).

W pierwszym kwartale 2013r. odwołująca zaprzestała faktycznego wykonywania czynności w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Wówczas prowadzone były rozmowy z J. K. – mężem odwołującej i D. K. – szwagrem odwołującej – na temat zawiązania nowego podmiotu. W wyniku rozmów doszło do powołania (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., która 26 lipca 2013r. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym, przy czym wpis został dokonany 2 października 2013r. W powołanej spółce jedynym wspólnikiem został D. K., zaś prezesem zarządu J. K.. Kapitał zakładowy spółki został określony na 5.000 zł (odpis z KRS, a.r., zeznania J. K., k. 176-178 a.s., zeznania M. K., k. 173-176 a.s.).

Odwołująca w lipcu 2013r. na spotkaniu kontrahentów informowała PHU (...), w imieniu którego występowała R. I., o zakończeniu działalności gospodarczej i o planowanym nawiązaniu współpracy, ale w ramach innego podmiotu (zeznania świadka R. I., k. 171-172 a.s., zeznania M. K., k. 173-176 a.s.).

W związku z powołaniem (...) sp. z o.o. odwołująca zaoferowała, że może zająć się w spółce kontaktem z klientami oraz prowadzeniem sprzedaży. Jako osoba posiadająca doświadczenie oraz kontakty w branży była dla wspólnika i prezesa zarządu spółki najlepszą kandydatką do zatrudnienia tym bardziej, że wskazywała, iż przy wykorzystaniu jej kontaktów, od pierwszych dni działalności spółki jest wysokie prawdopodobieństwo, że spółka będzie osiągała dochody. W związku z powyższym została podjęta decyzja o zatrudnieniu odwołującej w spółce, a odwołująca, która już wcześniej zakończyła faktyczne prowadzenie działalności gospodarczej, zawiesiła ją (zeznania M. K., k. 173-176 a.s., zeznania J. K., k. 176-178 a.s., podanie M. K. z dnia 30 lipca 2013r., a.r.).

Pod koniec czerwca 2013r. M. K. dowiedziała się o ciąży, jednak ta informacja nie wpłynęła na decyzję o podjęciu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. Ponadto odwołująca była przekonana, że będzie w stanie wykonywać pracę do końca ciąży (zeznania M. K., k. 173-176 a.s., zeznania J. K., k. 176-178 a.s.).

W dniu 30 lipca 2013r. została zawarta umowa o pracę pomiędzy (...) sp. z o.o. z siedzibą przy ul. (...) w W., reprezentowaną przez prezesa spółki – J. K. a M. K. przy czym strony podpisały ją w późniejszym terminie. Odwołująca na jej podstawie została zatrudniona na stanowisku dyrektora handlowego, na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem w wysokości 6.500 zł brutto miesięcznie wraz z premiami oraz dodatkami uznaniowymi. Pracę rozpoczęła w dniu 30 lipca 2013r. (umowa o pracę z dnia 30 lipca 2013r., a.r., zeznania świadka A. S., k. 72 – 73 a.s.).

W dniu 19 sierpnia 2013r. M. K. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez płatnika składek (...) sp. z o.o. Dokonywała tego księgowa A. S., która w/w czynności nie mogła wykonać w ustawowym terminie z uwagi na brak numeru NIP spółki w początkowym okresie jej działania i w związku z tym brak możliwości przetworzenia w systemie(...) (zgłoszenie do ubezpieczeń (...), załącznik złożony przy piśmie procesowym z dnia 8 maja 2014 r., k. 23 a.s. oraz a.r., zeznania świadka A. S., k. 72 – 73 a.s.).

Odwołująca w dniu 30 lipca 2013r. przeszła szkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (zaświadczenie o odbyciu szkolenia bhp, a.r.).

W ramach zatrudnienia na stanowisku dyrektora handlowego M. K. zajmowała się:

- opracowywaniem strategii i planów sprzedaży oraz nadzorem nad ich realizacją;
- opracowywaniem budżetu i zarządzaniem działem sprzedaży;
- oceną, inicjowaniem i rozwojem nowych możliwości sprzedaży technologii;
- odpowiedzialnością za wynik finansowy procesów sprzedaży;

- sporządzaniem umów i dokumentacji na przetargi;
- analizą konkurencji i trendów rozwoju w obszarze sprzedaży;
- proponowaniem działań marketingowych i nadzorem nad ich realizacją;
- nawiązywaniem i utrzymywaniem kontaktów z kluczowymi klientami;
- przeprowadzaniem skutecznych prezentacji i negocjacji handlowych oraz godnym reprezentowaniem firmy jako prelegent (zakres obowiązków i odpowiedzialności, a.r.).

Jako dyrektor handlowy spółki (...) odwołująca posiadała pełnomocnictwo do działania w imieniu spółki, w tym do prowadzenia negocjacji oraz zawierania umów handlowych (zeznania M. K., k. 173-176 a.s., zeznania świadka R. I., k. 171-172 a.s.).

W początkowym okresie po zatrudnieniu M. K. zajmowała się organizacją działalności spółki, tj. pozyskaniem nieruchomości, organizacją biura, stroną internetową, materiałami reklamowymi, stworzyła system logistyczny obsługi zamówień oraz prowadziła rozmowy z dostawcą na temat korzystania z jego magazynów, a także opracowywała cenniki, politykę rabatową spółki oraz nawiązywała kontakty z klientami celem pozyskania ich do współpracy ze spółką. Na początku września 2013r. skontaktowała się m.in. z R. I. z PHU (...) celem zawarcia umowy o współpracy. Dodatkowo odwołująca zbierała zamówienia od klientów, które w początkowej fazie działalności spółki z przyczyn technicznych nie były realizowane. W późniejszym okresie ich realizacja także nie odbywała się codziennie, lecz w takim systemie, że spółka choć posiadała zamówienia klientów, pozyskiwane na bieżąco, to wysyłkę towarów i fakturowanie wykonywała dwa razy w miesiącu (zeznania świadka R. I., k. 171-172 a.s., zeznania J. K., k. 176-178 a.s., zeznania M. K., k. 173-176 a.s.).

M. K. podpisywała również wiele dokumentów, w tym faktury sprzedaży oraz umowy handlowe m.in. z kluczowym klientem, tj. siecią marketów (...), z którą wcześniej współpracowała przy prowadzeniu własnej działalności gospodarczej (faktury nr (...) załącznik złożony przy piśmie procesowym z dnia 8 maja 2014 r., k. 23 a.s. oraz a.r., umowa współpracy z firmą (...) z dnia 1 października 2013 r., a.r.). Po podpisaniu umowy odwołująca kontaktowała się z zatrudnioną w firmie (...) - R. I. celem ustalenia częstotliwości dostaw produktów oraz odnośnie wizyt przedstawicieli handlowych (zeznania świadka R. I., k. 171-172 a.s.). Jednocześnie współpracowała w ramach obsługi księgowej z A. S.. W ramach tej współpracy dostarczała dokumentację księgową oraz była w stałym kontakcie telefonicznym z A. S. i udzielała jej niezbędnych informacji związanych z dokumentacją firmy, w tym odnośnie umów oraz faktur (zeznania świadka A. S., k. 72-74 a.s., zeznania J. K., k. 176-178 a.s., zeznania M. K., k. 173-176 a.s., zeznania świadka R. I., k. 171-172 a.s.).

Odwołująca zajmowała się także wyszukiwaniem firm kurierskich, które odpowiedzialne były za dostarczanie towaru do kontrahentów (zeznania M. K., k. 172-176 a.s.).

Praca odwołującej była świadczona od poniedziałku do piątku, w godzinach od 9 do 17 w siedzibie firmy znajdującej się przy ul. (...) w W.. Nadzór nad wykonywaniem obowiązków sprawował prezes zarządu spółki – J. K., który kontrolował czas pracy i wykonywanie obowiązków odwołującej, bywając w siedzibie spółki lub poprzez kontakt telefoniczny z odwołującą. M. K. zdawała mu relację z napływających zamówień oraz wykonanych czynności i zadań w firmie oraz konsultowała istotne kwestie, np. cenniki czy politykę rabatową (zeznania M. K., k. 173-176 a.s.). Obowiązki J. K. w spółce polegały głównie na zaangażowaniu w pozyskanie kapitału, na podejmowaniu czynności administracyjnych oraz w urzędach (Urząd Skarbowy, ZUS, sąd rejestrowy), a także na podpisywaniu umów i na nadzorze pracownika M. K. (zeznania J. K., k. 176-178 a.s.).

Pracodawca co do zasady wypłacał odwołującej wynagrodzenie przelewem bankowym (dowody wypłaty, a.r., potwierdzenia operacji bankowych, a.r., zeznania M. K., k. 173-176 a.s.). M. K. podpisywała również listy płac i

dokumenty KP (lista płac pełna (...), lista płac pełna (...), lista płac pełna (...), lista płac pełna (...), lista płac pełna (...), dowody wypłaty KP, a.r.).

W okresie od 24 lipca 2013r. do 30 września 2013r. (...) Sp. z o.o. nie uzyskała przychodów, a poniesiona przez nią strata w związku z kosztami uzyskania przychodów, wyniosła 17.391,66 zł. W okresie od 24 lipca 2013r. do 31 grudnia 2013r. przychód spółki wyniósł 31.926,07 zł, koszty uzyskania przychodu 55.434,33 zł, a strata 23.508,26 zł (deklaracje CIT-2, deklaracje VAT-7K, k. 43 – 48 a.s.).

Od dnia 7 października 2013r. M. K. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby (niezdolność do pracy przypada na okres ciąży) z uwagi na wystąpienie cukrzycy ciężarowej ((...) załącznik złożony przy piśmie procesowym z dnia 8 maja 2014 r., k. 23 a.s., zeznania M. K., k. 173-176 a.s.). Lekarz prowadzący ciążę zalecił odwołującej dalsze pozostawanie w domu ze względu na stan zdrowia (zeznania M. K., k. 173-176 a.s.).

W trakcie nieobecności w pracy M. K. spółka nie zatrudniła nikogo na jej miejsce, natomiast sprawami firmy zajął się prezes zarządu spółki J. K.. To on kontaktował się z R. I. oraz podpisywał faktury (faktura nr (...), k. 81 a.s., faktura nr (...), k. 82 a.s., faktura nr (...), k. 83 a.s., faktura nr (...), k. 84 a.s., faktura korygująca nr (...), k. 85-86 a.s., faktura nr (...), k. 87 a.s., faktura nr (...), k. 88 a.s., faktura nr (...) k. 89-118 a.s., faktura nr (...), k. 119-135 a.s., zeznania świadka R. I., k. 171-172 a.s.).

Odwołująca w styczniu 2014r. urodziła dziecko (zeznania M. K., k. 173-176 a.s.).

W związku z wnioskiem odwołującej o wypłatę zasiłku chorobowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wszczął w grudniu 2013r. postępowanie wyjaśniające, o czym powiadomił M. K. i (...) sp. z o.o. (zawiadomienia z dnia 10 grudnia 2013r., a.r.). Po zakończeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy w oparciu o poczynione ustalenia, decyzją z dnia 31 stycznia 2014r., nr (...), wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 art. 6 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust.1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 38 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.), art. 58 § 2 i art. 83 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. nr 121) oraz art. 22 § 1 i art. 300 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r., nr 21, poz. 94 z późn. zm.) stwierdził, że M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 30 lipca 2013r. (decyzja ZUS z dnia 31 stycznia 2014r., nr (...), a.r.). M. K. odwołała się od powyższej decyzji.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów oraz w oparciu o zeznania złożone przez zainteresowanego J. K. i odwołującą M. K. oraz świadków R. I. i A. S.
– (...).

Dowody z dokumentów zostały ocenione jako wiarygodne, gdyż korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny. Jedyne co Sąd zakwestionował, to data podpisania przez pracodawcę i odwołującą umowy o pracę z dnia 30 lipca 2013r., co wynikało z przyczyn niżej wskazanych.

Zeznania A. S. Sąd ocenił jako wiarygodne. Świadek w sposób szczegółowy i spójny opisał współpracę z M. K. oraz przyczyny zgłoszenia odwołującej do ubezpieczeń społecznych w dniu 19 sierpnia 2013r., a także okoliczności podpisania umowy o pracę. Na podstawie zeznań tego świadka, wbrew temu co wynika z umowy o pracę i zeznań stron, Sąd ustalił, iż umowa o pracę została podpisana przez M. K. i J. K. działającego w imieniu spółki, po 30 lipca 2013r., przy czym praca była wykonywana przez odwołującą od 30 lipca 2013r.

Zeznania R. I. złożone na okoliczność pracy wykonywanej przez odwołującą na rzecz (...) sp. z o.o. również należało ocenić jako wiarygodne, gdyż to co świadek opisała zostało potwierdzone nie tylko przez M. K., ale także znajduje potwierdzenie w umowie o współpracy jaka została podpisana w dniu 1 października 2013r.

Sąd Okręgowy jako wiarygodne ocenił także zeznania stron – za wyjątkiem tej części, która dotyczyła daty podpisania umowy o pracę. Zdaniem Sądu zeznania M. K. i prezesa zarządu J. K. były spójne i wzajemnie się potwierdzały oraz uzupełniały. Dodatkowo w znaczącej części były one zgodne z tym, na co wskazywali świadkowie oraz co wynika z dowodów z dokumentów.

Sąd oddalił wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości na okoliczność ustalenia, czy sytuacja finansowa spółki pozwalała na zatrudnienie odwołującej z wynagrodzeniem w wysokości 6.500 zł brutto miesięcznie. Zdaniem Sądu dopuszczenie tego rodzaju dowodu było zbędne dla toczącego się postępowania, gdyż sytuacja finansowa spółki została ustalona i zweryfikowana na podstawie przedłożonej do akt dokumentacji finansowej. Co więcej, wyprowadzenie na jej podstawie wniosków dotyczących możliwości finansowych spółki nie wymaga wiadomości specjalnych, a ponadto możliwości finansowe spółki w kontekście zatrudnienia pracownika i rzeczywistego świadczenia przez niego pracy – tak jak było w przedmiotowej sprawie – pozostają dla rozstrzygnięcia bez znaczenia ewentualnie mają znaczenie drugorzędne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 31 stycznia 2014r., nr (...), jest zasadne i podlega uwzględnieniu.

Kwestią sporną w niniejszym postępowaniu było to, czy M. K. od dnia 30 lipca 2013r. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zawartej umowy o pracę z płatnikiem składek (...) sp. z o.o. Aby tę kwestię rozstrzygnąć, należy dokonać szczegółowej wykładni przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r. poz. 1442; zm.). Art. 6 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. Art. 13 pkt 1 w/w ustawy dodatkowo precyzuje, że obowiązek ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego dotyczący pracowników powstaje od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwie osoby może być uznany za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Artykuł 2 k.p. wskazuje, że pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie m.in. umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Jego istotą jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być każdorazowo faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę.

Z obowiązku pracodawcy polegającego na zgłoszeniu pracowników do ubezpieczenia społecznego należy wysnuć wniosek, iż przesłankę nawiązania stosunku ubezpieczenia oraz wynikające z tego stosunku prawo do świadczeń stanowi nie samo zawarcie umowy o pracę, lecz zatrudnienie. Wykonywanie pracy - a nie samo zawarcie umowy - w ramach stosunku pracy, zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2013r., poz. 1440, ze zm.) oraz ustawą z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2013r. poz. 1442; ze zm.) uprawnia do świadczeń przewidzianych w wyżej wymienionych

ustawach (m.in. do świadczeń chorobowych, świadczeń emerytalno- rentowych), a dokument w postaci umowy nie jest niepodważalnym dowodem na to, że osoby podpisujące go, jako strony, faktycznie złożyły niewadliwe oświadczenie woli o treści zapisanej w tym dokumencie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010r., sygn. akt I UK 43/10).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, że zgłoszenie M. K. do systemu ubezpieczeń społecznych miało na celu nie tyle realizację interesów płatnika składek jako pracodawcy poprzez świadczenie pracy za wynagrodzeniem, lecz umożliwienie odwołującej nabycia prawa do świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy prezentując takie stanowisko, z którym Sąd się nie zgodził, powoływał się na treść art. 83 k.c. i art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. i wskazywał, że umowa o pracę zawarta przez strony była pozorna i sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Powołany przez ZUS art. 83 § 1 k.c. stanowi, że nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej należy odróżnić od nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy czy sprzecznej z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 k.c.), o której również wspomina organ rentowy. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcia obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 18/95, poz. 227, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97, OSNAPiUS13/98, poz. 397). Czynność prawna może być również sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, przez które rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie ocenne, a nie prawne. Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2008, s. 327).

W ustalonym przez Sąd stanie faktycznym nie jest uzasadniony zarzut zawarcia przez odwołującą i zainteresowaną spółkę umowy pozornej (art. 83 § 1 k.c.). O pozorności danej umowy decydują okoliczności wskazane w art. 83 § 1 k.c., które występować muszą w czasie składania przez strony oświadczeń woli. W judykaturze przyjmuje się, iż wady oświadczenia woli dotyczące umowy o pracę, nawet powodujące nieważność, nie skutkują w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W tych stosunkach prawną doniosłość ma jedynie zamiar obejścia prawa przez fikcyjne (pozorne) zawarcie umowy, czyli takie, które nie wiąże się ze świadczeniem pracy, a dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia. Jeżeli zatem po zawarciu umowy o pracę pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował, to nie można mówić o pozorności złożonych oświadczeń woli przy zawarciu umowy o pracę (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 października 2005 r., I UK 32/05, OSNP 2006/15-16/249).

W rozpoznawanej sprawie ze zgromadzonego materiału dowodowego niebicie wynika, że odwołująca M. K. od dnia 30 lipca 2013r., tj. od daty nawiązania stosunku pracy, do dnia niezdolności do pracy wykonywała obowiązki pracownicze wynikające z umowy o pracę. Potwierdzili to świadkowie, z którymi jako przedstawiciel spółki odwołująca miała kontakt, potwierdzają to również dowody z dokumentów, takie jak umowa o współpracy i faktury, a także przełożony odwołującej J. K.. Wprawdzie jest on mężem odwołującej, ale z samego tylko faktu pokrewieństwa nie można wyprowadzać wniosku o niewiarygodności jego zeznań, gdyż jak wskazał Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 21 marca 2013r. „ocena zeznań świadków nie może ograniczać się do rodzaju stosunków łączących świadka ze stroną, ale powinna opierać się na zestawieniu treści zeznań z pozostałymi dowodami naświetlającymi okoliczności

sprawy w sposób odmienny i na dokonaniu prawidłowego wyboru, po rozważeniu wynikłych sprzeczności w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego” (I AC 4/13, Lex nr 1344193).

Świadkowie, dokumenty i zeznania stron potwierdziły realizowanie przez M. K. obowiązków wynikających z zawartej umowy o pracę oraz z zakresu obowiązków sporządzonego na piśmie. Organ rentowy tymczasem kwestionuje między innymi fakt udziału odwołującej w zawarciu umowy o współpracy z PHU (...), podczas gdy taki udział wynika nie tylko z treści umowy, ale również z zeznań świadka R. I. oraz stron. Zdaniem Sądu we wskazanym zakresie stanowisko organu rentowego jest nieuzasadnione i stanowi nieuprawnioną interpretację opartą w głównej mierze na domniemaniach i przypuszczeniach, a nie na faktach. Fakty wskazują bowiem, że M. K. zawarła umowę z PHU (...), negocjowała ją, spotykała się z R. I., a po podpisaniu umowy były wystawiane faktury. Oprócz faktur dla PHU (...) odwołująca wystawiała tego rodzaju dokumenty również dla innych klientów i jeśli i w tym zakresie organ rentowy kwestionowałby udział odwołującej w wykonywaniu tego rodzaju czynności, to takie stanowisko należałoby ocenić jako bezpodstawne. Reasumując, odwołująca realizowała umowę o pracę i wbrew stanowisku organu rentowego wyrażanego na początku, nie podpisywała faktur w okresie niezdolności do pracy. Z tego względu umowa o pracę nie mogła być oceniona jako zawarta dla pozorów.

Organ rentowy powoływał się dodatkowo, że zgłoszenie odwołującej do ubezpieczeń zostało dokonane dopiero w dniu 7 października 2013r., później sprostował jednak, że było to dokonane 19 sierpnia 2013r., ale także po terminie. Zdaniem Sądu ta okoliczność sama w sobie nie ma charakteru przesądzającego. Istotnie czynność zgłoszenia odwołującej do ubezpieczeń nastąpiła po terminie, lecz co ważne spółka z racji tego, iż rozpoczęła działalność w drugiej połowie lipca 2013r., nie miała jeszcze numeru NIP, który jest konieczny do przetworzenia zgłoszenia.

Okolicznościami, które według organu rentowego, miały przemawiać za koniecznością wykluczenia odwołującej z ubezpieczeń było również stworzenia dla niej stanowiska pracy, wysokie wynagrodzenie, brak możliwości po stronie spółki finansowania tak wysokiego wynagrodzenia oraz nie zatrudnienie na miejsce odwołującej w okresie niezdolności do pracy nowego pracownika. Zdaniem Sądu żadna z powołanych okoliczności, ani sama, ani łącznie z innymi, nie wskazuje na sprzeczność umowy o pracę z zasadami współżycia społecznego, na obejście prawa, a tym bardziej na pozorność oświadczeń stron umowy o pracę. Jeśli chodzi o fakt utworzenia stanowiska pracy, to jest on zasadny, ale nie przydatny dla potwierdzenia tezy, którą prezentuje ZUS. Zważyć należy bowiem, że stanowisko, które zajmowała odwołująca musiało powstać dopiero w lipcu 2013r., gdyż spółka wtedy rozpoczęła działalność, a zatem wcześniej nie mogło ono istnieć. O tym zaś, czy było w spółce konieczne decyduje pracodawca. Wedle pracodawcy zatrudnienie dyrektora handlowego, którym została M. K., było podyktowane potrzebą rozwoju spółki, nawiązania kontaktów, zdobycia klientów i uzyskiwania przychodów i trudno to kwestionować. Spółka, która rozpoczyna działalność, aby osiągać cele, dla których została powołana musi podejmować różnego rodzaju działania zależne od profilu jej działalności, które doprowadzą do wymiernych efektów finansowych. Nie wiadomo, jak według organu rentowego miałyby to wyglądać w przypadku zainteresowanej spółki, gdyby nie zatrudniła pracownika czy pracowników tym bardziej, że działalność, którą miała prowadzić jest działalnością handlową. Potrzebny jest więc trud i pewien wkład pracy, by pozyskać klientów i prowadzić opłacalną sprzedaż z tym że nie można też pomijać faktu, że jeśli podmiot rozpoczyna swoją działalność, to nie zawsze przychody, które uzyskuje na początku będą czyniły tę działalność opłacalną. Tymczasem wedle organu rentowego, jeśli od początku działalności spółki wyniki nie były zadowalające bądź wcale ich nie było, to zatrudnienie odwołującej było fikcyjne. Zdaniem Sądu jest to stanowisko błędne, oderwane od realiów funkcjonowania podmiotów, których cel jest zarobkowy. Oczywiście jest bowiem, że podmiot, który dopiero powstał, po pierwsze potrzebuje niejednokrotnie czasu na rozwinięcie działalności, a po drugie często musi korzystać z pracy zatrudnionych osób, by osiągnąć założone cele. W przypadku zainteresowanej spółki nie może więc budzić zastrzeżeń zatrudnienie dyrektora handlowego. Z kolei wyznaczenie wynagrodzenia na poziomie 6.500 zł nie może być uznane za wygórowane, gdyż odwołująca to osoba nie tylko z wykształceniem i kwalifikacjami do wykonywania tej pracy, lecz przede wszystkim z doświadczeniem i kontaktami, które w realiach funkcjonowania firm handlowych mają nieocenioną wartość. Bez tych kontaktów, przychody spółki byłyby prawdopodobnie znacznie niższe, a zatem wartości pracownika w rozważanym przypadku nie można mierzyć tylko wysokością kapitału zakładowego, datą, w której spółka rozpoczęła pracę i faktem ciąży tego pracownika. Jeśli

chodzi zaś o brak zatrudnienia osoby na zastępstwo za odwołującą, to podkreślić należy, iż pracodawca nie ma obowiązku zatrudnienia pracowników na miejsce osób nieobecnych, a ponadto w przedmiotowej sprawie obowiązki, jakie realizowała M. K. w pewnym zakresie nie były już realizowane (reklama, strona internetowa, organizacja biura, cenników, polityki rabatowej), więc z wykonaniem tych, które wciąż były aktualne, okresowo mógł poradzić sobie prezes zarządu, bez potrzeby zatrudniania kolejnej osoby.

Wobec powyższego Sąd ocenił, iż umowa o pracę nie tylko była realizowana, ale także nie zmierzała do obejścia prawa i nie była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Stosunek pracy łączący strony posiadał także wszystkie konstytutywne cechy, do których należą: dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. W rozpoznawanej sprawie M. K. wykonywała pracę w sposób ciągły z wyjątkiem przerw związanych z niezdolnością do pracy i urlopem macierzyńskim, które jednak nie niweczą ciągłości. Ponadto stosunek prawny łączący strony miał charakter odpłatny, a wykonywanie pracy odbywało się na ryzyko pracodawcy i w warunkach podporządkowania.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 listopada 2005r. (sygn. akt I UK 68/05, Wokanda 2006, nr 4, s.26) słusznie uznał, że cechą umowy o pracę nie jest pozostawanie w dyspozycji pracodawcy, bo to może występować też w umowach cywilnoprawnych, lecz wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy (pracy podporządkowanej). Ta cecha ma charakter konstrukcyjny dla istnienia stosunku pracy (A. Woźniak, Nowelizacja prawa podatkowego a outsourcing i prawo pracy, PiZS 2007, nr 1, s. 24).

W rozpoznawanej sprawie odwołująca realizowała zadania pod kierownictwem i nadzorem pracodawcy. Świadczy o tym okoliczność, że to pracodawca kontrolował pracę odwołującej w zakresie czasu pracy. Wspólnie z pracownikiem ustalał istotne kwestie dla funkcjonowania spółki (cenniki, polityka rabatowa), udzielał pracownikowi pełnomocnictwa do reprezentowania spółki. Przy tym pamiętać jednak należy, że stanowisko dyrektora handlowego jest też w dużej mierze samodzielne i zakres wydawania poleceń czy kierowania pracownikiem w trakcie procesu wykonywania pracy nie będzie tak daleko posunięty jak w przypadku stanowisk wykazujących się małą samodzielnością lub wręcz jej brakiem. W rozważanym przypadku odwołująca z racji posiadanego doświadczenia знаła specyfikę powierzonej jej pracy, a w związku z pokrewieństwem łączącym ją i prezesa zarządu wzajemne relacje częściowo opierały się zaufaniu. Z tego wynikało, że odwołująca miała dużą swobodę w wykonywaniu swej pracy, ale nie oznacza to, że nie była podporządkowana pracodawcy.

Konkludując, decyzja organu rentowego nie odpowiada prawu. Odwołująca nie zawarła umowy zmierzającej do obejścia prawa, a sam fakt, iż zawierając umowę o pracę strony mogły kierować się chęcią objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym, nie może skutkować nieważnością takiej umowy. Dążenie przez kobietę w ciąży do podlegania pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu nie może być uznane za sprzeczne z prawem, skorzystanie bowiem z ochrony gwarantowanej pracowniczemu ubezpieczeniu społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę, niemniej niezbędne jest wykazanie realizowanie postanowień umowy, co w przedmiotowej sprawie – jak już wskazano – nastąpiło. W judykaturze przyjmuje się również, że nie jest istotne, czy strony zawierające umowę o pracę miały realny zamiar wzajemnego zobowiązania się pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do zapewnienia pracy i wynagrodzenia za nią – lecz, to, czy zamiar stron został w rzeczywistości zrealizowany (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2006 roku, II UK 202/05, publ. LEX nr 1001204; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2001 roku, II UKN 244/00, publ. LEX nr 55418; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 roku, II UK 164/05, publ. LEX nr 192461).

Mając na względzie poczynione ustalenia faktyczne i zaprezentowaną argumentację, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) spółka

z ograniczoną odpowiedzialnością w W. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 30 lipca 2013r.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 490) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz M. K. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

ZARZĄDZENIE

1. (...).
2. (...).